

Met Stip genoteerd

Gij hebt mij bezocht

Vrij naar Matteüs 25

door: Wim Timmer

*Ik zat vast en jij hebt mij bezocht,
gevangen in een lege ruimte.
Hoe ben je bij me binnen gekomen?
Je vroeg alleen maar met zachte woorden:
hoe gaat het met je
Fluisterend durfde ik mijn verhaal te vertellen
en toen...*

*Ik zat gevangen en jij kwam kijken,
mijn uitzicht was ommuurd.
Hoe heb je me gezien?
Je keek alleen maar naar me:
mijn geest voelde dat ik er mocht zijn.
Stamelend was ik niet meer verblind
en daarom...*

*Ik was dichtgeslagen en jij opende mij,
mijn hart gesloten achter zoveel deuren.
Hoe wist je mijn naam?
Je kwam me alleen maar tegemoet:
de duisternis van mijn ziel verdween.
Flitsend verlichtte je mij van binnen
en vanaf dat moment...*

*Ik was onvindbaar en daar was je,
mijn bron van liefde opgedroogd.
Hoe vond je mijn schaamteplaats?
Je wilde alleen maar van me weten:
hoe nu verder, waarheen te gaan.
Vasthoudend nog aan mijn oude ik
en toch...*

Jij riep mij vrij.

Lef hebben

Dat zijn mooie woorden, maar hoe werkt dat nou in de dagelijkse praktijk van het gevangenis pastoraat. Op de vraag: "Wat doen jullie pastores nou eigenlijk met gedetineerden?", is mijn antwoord steevast: "Wij stellen de gewone vragen: wie ben je, wat is er gebeurd en hoe wil je nu verder?" Het vergt echter moed/lef om deze vragen te beantwoorden. Wij helpen gedetineerden de drempel over met hun eigen verhaal aan de slag te gaan. De cursus 'Puinruimen' is hiervoor ons pastoraal aanbod in het kader van Herstelgericht Pastoraat. Aan het einde van deze cursus geef ik altijd dit gedicht aan gedetineerden mee.

Als ik het erg zwart-wit schets, dan is het in Nederland mogelijk om de gehele detentiefasering te doorlopen zonder dat deze vragen gesteld worden. In het Huis van Bewaring ben je nog niet afgestraft en dus nog niet schuldig verklaard. Als je vervolgens in de Gevangenis beland, na de uitspraak van de rechter, moet je eerst je rust maar weer weten te vinden. Je weet nu hoe lang je nog moet, dus aanpassen. Bovendien heeft iedereen zo zijn eigen sores en wil je niet vermoeid worden met andermans problemen. Kom je uiteindelijk in het Open Kamp terecht, dan is alles gericht op je terugkeer in de maatschappij. De vraag waarom je eigenlijk binnen was gekomen is dan al helemaal niet meer aan de orde.

S.O.S.

Het nieuwe inzicht/adagium bij Justitie om de verantwoordelijkheid voor de misdaad en de gevolgen voor het slachtoffer aan de orde te laten komen, heet tegenwoordig 'Spreken over Schuld'. Het lijkt zo eenvoudig! Maar wat te doen als gedetineerden trots zijn op wat ze hebben gedaan of zeggen dat ze het zo weer zouden doen.

Pastores en vrijwilligers in het justitiepastoraat weten die spiraal vaak toch te doorbreken, gewoon door er te zijn en de gewone vragen te stellen: "Hoe gaat het met je? Kan ik je helpen?" Spreken over schuld wordt dan spreken over schaamte en misschien zelfs spijt. De weg van verzoening wordt voorzichtig ingeslagen. Vanuit onze traditie betekent dat schuld, boete en vergeving bespreekbaar maken. Of in gewoon Nederlands sorry zeggen, sorry doen en sorry leren. Het begint met Sorry Zeggen (bekennen en daarmee impliciet zeggen dat wat je gedaan hebt fout was). Daarna komt Sorry Doen, dat wil zeggen alles doen wat in jouw vermogen ligt om te herstellen (vaak is dat je zelf durft te veranderen het enige wat overblijft). Om dan uiteindelijk Sorry te Leren, dat is opnieuw beginnen en een nieuwe kans krijgen.

Met stip genoteerd

'God heeft je vrij gemaakt', zeg dat maar eens in een gevangenis. Gedetineerden zijn dus op een plek waar ze niet horen te zijn, namelijk in onvrijheid. Is er een plek om te kunnen ontdekken wat vrijheid is? Vrijheid is niet los verkrijgbaar, daar heb je anderen voor nodig. Betrouwbare anderen, zodat je kunt leren vertrouwen te hebben in jezelf.

Dit noemen we bij Kerken met Stip: mensen thuis brengen bij zichzelf, bij anderen en bij God. Zoals in het oude visioen de poorten van de stad van vrede open staan. Zo zijn er kerken, mensen die deuren open zetten voor mensen. Wees welkom, kom binnen! Hier mag je thuiskomen.

Exodus mijn uitweg

Leren praten over je verkeerde keuzes is moeilijk, maar veranderen, gedrag veranderen, is al helemaal niet vanzelfsprekend. Dat geldt net zo goed voor onszelf. Wat Exodus biedt, is een integraal aanbod voor gedetineerden van perspectief, van doorkijkjes in het leven, om op een andere manier naar jezelf en de wereld om je heen te leren kijken. Wij helpen mensen weer op weg, hun eigen weg. Wij blijven telkens weer die kleine vragen stellen: "Wie ben je? Wat kan je? Wat wil je?"

Wij nemen 'Heel de Mens' serieus, met alles erop en eraan. Niet alleen met de goede kanten, maar ook met ieders falen. Dat doen we in een grote organisatie en ieder op zijn eigen wijze en terrein. We doen dat, omdat we geloven dat met gewone vragen en een uitgestoken hand wonderen kunnen gebeuren en muren kunnen worden afgebroken. Gewone 'ongewone' vragen: "Hoe heet je? Waar kom je vandaan?" Zelfs als we nog niet precies weten waarheen we gaan, blijven we elkaar bevragen... *Het heeft namelijk geen zin om vrij te lopen als je niet weet waarheen!*

De rollen omgedraaid

Nog even terug naar het gedicht. De ik-persoon zit vast, gevangen. Zijn uitzicht is beperkt. Ergens breekt daar een ander doorheen, die hem "normaal" benadert (met gewone vragen!) en hem zo tegemoet komt dat hij of zij zijn naaste wordt. In de bijbel is je naaste degene die je benadert. Zo simpel is de oproep bij Mattheus om de ander daarom te bezoeken (te benaderen). Waarschijnlijk heeft u het ook zo gehoord: de een zit vast, de ander maakt vrij.

Het wonder in het evangelie van Mattheus is dat de ontmoeting tot een rolverandering leidt. De grenzen tussen wie bezocht wordt en wie bezoekt vervagen als je je laat benaderen. Het wonder is dat mensen kunnen veranderen, dat iedere ontmoeting, iedere begroeting, iedere gewone vraag dat kan veroorzaken.

Wim Timmer – 1 maart 2015